

آگاهی، مهارت، دسترسی و میزان استفاده از رایانه، اینترنت و پایگاه‌های اطلاعاتی توسط دانشجویان پرستاری و برخی از عوامل مرتبط

مریم سعیدی، هادی جعفری‌منش^۱، دکتر فریده یغمائی^۲، مهدی رنجبران^۳، لاله گودرزوند^۴،
غلامرضا حریری^۵، معصومه ایمانزاد^۶

۱. مربی، گروه پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی ساوه، مرکزی، ایران
 ۲. مربی، گروه پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی اراک، اراک، ایران
 - ۳- دانشیار دانشگاه آزاد اسلامی، واحد زنجان، گروه پرستاری، زنجان، ایران.
 ۴. مربی، گروه اپیدمیولوژی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی اراک، اراک، ایران
 ۵. کارشناس ارشد پرستاری، بیمارستان رشت، دانشگاه علوم پزشکی گیلان، رشت، ایران
 ۶. مربی، گروه پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی فسا، ایران
 ۷. دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران - باشگاه پژوهشگران جوان شعبه شهر قدس دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران
- نویسنده مسئول مکاتبات: هادی جعفری‌منش jafarimanesh@arakmu.ac.ir

چکیده

زمینه و هدف: امروزه، آموزش پزشکی و پرستاری در حال انتقال از سیستم آموزشی سنتی به سمت سیستم آموزشی دانشجو محور است. در همین راستا، یادگیری و آموزش از طریق رایانه و اینترنت، گسترش یافته است. این مطالعه با هدف تعیین آگاهی، مهارت، دسترسی و میزان استفاده از رایانه، اینترنت و پایگاه‌های اطلاعاتی توسط دانشجویان پرستاری و برخی از عوامل مرتبط انجام گرفت.

مواد و روش‌ها: این پژوهش از نوع توصیفی-همبستگی است که بر روی ۱۴۵ نفر از دانشجویان کارشناسی پرستاری دانشکده پرستاری مامایی که به صورت تصادفی ساده انتخاب شدند، انجام گردید. ابزار جمع‌آوری اطلاعات پرسشنامه «وضعیت استفاده از کامپیوتر و اینترنت» بود که روایی آن بر اساس شاخص اعتبار محتوای والتس و باسل و پایایی آن به روش آزمون مجدد بدست آمد. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار آماری SPSS نسخه ۲۰ و با کمک آمار توصیفی و استنباطی انجام گردید.

یافته‌ها: نتایج حاصل از این مطالعه نشان داد نمونه‌های پژوهش میزان آگاهی و مهارت خود را در استفاده از رایانه و اینترنت در حد خوب بیان نمودند. همچنین، میزان دسترسی خود را به رایانه زیاد (۴۴/۸ درصد) و به اینترنت متوسط (۴۷/۶ درصد) گزارش کردند. مهمترین عامل تسهیل‌کننده و ممانعت‌کننده در استفاده از رایانه و اینترنت به ترتیب؛ احساس راحتی در حین کار با رایانه و کند بودن سرعت اینترنت بود. بین میزان آگاهی و مهارت دانشجویان در استفاده از رایانه و اینترنت با میزان استفاده از آن ارتباط معنادار آماری وجود داشت.

بحث و نتیجه‌گیری: نتایج حاصل از این مطالعه به ضرورت ایجاد دوره‌های آموزش استفاده از رایانه و اینترنت به جامعه پرستاری تاکید می‌کند، که این امر می‌تواند مورد توجه برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران بخش سلامت قرار گیرد.

کلمات کلیدی: رایانه، اینترنت، پایگاه‌های اطلاعاتی، دانشجویان پرستاری

مقدمه

امروزه، آموزش پزشکی و پرستاری در حال انتقال از سیستم آموزشی سنتی به سمتی است که خود دانشجویان نقش فعالی در آموزش داشته باشند. در همین راستا، یادگیری و آموزش از طریق رایانه و اینترنت، عمومیت روزافزون یافته است. فواید بسیاری در آموزش و یادگیری به وسیله اینترنت و رایانه وجود دارد (سجادی و همکاران ۲۰۱۳). یکی از این موارد در دسترس بودن مقالات بهداشتی از طریق اینترنت است. از پرستاران و سایر کارکنان بهداشتی انتظار می‌رود که علاوه بر استفاده از این اطلاعات علمی در بسط آن به مردم فعال باشند (Scott و همکاران ۲۰۰۸). مطالعات و پژوهش‌ها نیز نشان داده است که افراد به ویژه در جوامع پیشرفته به طور برجسته‌ای از وب و اینترنت برای شناسایی اطلاعات و حل مسئله با اهداف تحصیلی، شغلی و شخصی استفاده می‌کنند. رواج استفاده از اینترنت بویژه در بین جوانان و نوجوانان بسیار زیاد است. آنها اینترنت را به عنوان منبع اصلی اطلاعات تلقی می‌کنند (راستگو و همکاران ۲۰۱۰).

استفاده از فناوری‌های اطلاعات یک بخش ضروری در آموزش و تربیت پرستاران آینده است و باید دانش و مهارت استفاده از رایانه و اینترنت بایستی در برنامه درسی دانشجویان پرستاری گنجانده شود (Jetté و همکاران ۲۰۱۰). از سوی دیگر نظام‌های آموزشی در سراسر جهان نیاز شدیدی به استفاده از فن آوری اطلاعات و ارتباطات به منظور آموزش دارند که در این بین اینترنت جایگاه ویژه‌ای به دست آورده است. رایانه و اینترنت می‌توانند نیازهای اطلاعاتی و پژوهشی دانشجویان را به عنوان یکی از فناوری‌های آموزشی برطرف کنند (مختاری نوری و همکاران ۲۰۱۱).

آگاهی و مهارت استفاده از اینترنت به افراد کمک می‌کند تا از اطلاعات به طور مؤثر استفاده کنند و به دنبال جستجو، ارزشیابی و تولید اطلاعات باشند. منابع اطلاعاتی اینترنت (پایگاه‌های اطلاعاتی، وب سایت‌ها و وبلاگ‌ها)، محیطی را فراهم می‌کنند تا پژوهش آزاد و باز تقویت شود. همچنین به عنوان تسهیل‌کننده برای تفسیر، تلفیق و کاربرد دانش در تمام زمینه‌های یادگیری عمل می‌کنند (Jacobs 2008).

کاربرد فناوری اطلاعات مستقیماً تحت تأثیر عوامل فردی و احساس مفید بودن فناوری اطلاعات است. احساس سهولت در استفاده از فناوری اطلاعات رابطه معناداری با احساس مفید

بودن در استفاده از این فناوری دارد. علاوه بر این، مهارت استفاده از رایانه و شرایط محیطی در کاربرد فناوری اطلاعات تأثیرگذار است (Park 2004). در سال‌های اخیر، مطالعات گوناگونی در رابطه با میزان آگاهی و مهارت استفاده از رایانه و اینترنت در بین دانشجویان و استادان رشته‌های مختلف انجام شده است. به طور نمونه نتایج مطالعه کومار و همکاران نشان داد از بین ۲۴۷ نفر شرکت‌کننده در مطالعه فقط ۷/۹ درصد آن‌ها در دانشگاه از اینترنت استفاده می‌کردند (Kumar و همکاران ۲۰۱۰). البته میزان استفاده از رایانه و اینترنت تحت تأثیر عوامل مختلفی است. از نظر فیلیپس برای بهبود وضعیت رایانه و اینترنت در دانشگاه، باید تعداد سیستم‌ها افزایش یابد، سرور و سرعت شبکه برای دستیابی به خدمات بهتر و آسان‌تر، ارتقا یابد و برای آگاهی بیشتر دانشجویان، مرتباً دوره‌های آموزشی برگزار شود (Phillips 2000). نتیجه مطالعات دیگر نشان می‌دهد که رابطه مثبت و معنی‌داری بین استفاده از اینترنت و خصوصیات مانند سن، مهارت در زبان انگلیسی، مهارت رایانه‌ای، فعالیت‌های تحقیقاتی، تعداد آثار علمی و سابقه شغلی وجود دارد (یعقوبی و شمسی ۲۰۰۴). لایفیلد و همکاران نتیجه گرفتند پنج عامل اول تشویق کننده استفاده از فناوری اطلاعات، احساس راحتی کاربر در هنگام کار با رایانه، صرف وقت برای آموختن اینترنت، برخورداری از کمک فرد متخصص در اینترنت، دسترسی به همکارانی با اطلاعات و مهارت بالا در اینترنت، و دسترسی به مرکز رایانه‌ای مجهز به اینترنت می‌باشد (Layfieldk و همکاران ۱۹۹۹).

در ایران نیز ابطحی و فعلی میزان مهارت و استفاده از فناوری اطلاعات و اینترنت را در میان استادان، دستیاران تخصصی و دانشجویان دانشکده دندانپزشکی مشهد مورد بررسی قرار دادند. در این مطالعه که ۳۱۱ نفر شرکت داشتند، بیش از ۷۰ درصد از نمونه‌ها ذکر کردند که از رایانه جهت فعالیت‌های دانشگاهی استفاده می‌کنند (ابطحی و فعلی ۲۰۰۸). همچنین مختاری نوری و همکاران در مطالعه خود به این نتیجه رسیدند که نگرش مثبت و هنجارهای اجتماعی رابطه مثبت و معنی‌داری با میزان استفاده از اینترنت دارد (مختاری نوری و همکاران ۲۰۱۱).

با توجه به اهمیت و تأثیری که استفاده از رایانه، اینترنت و پایگاه‌های اطلاعاتی بر کمیت و کیفیت فعالیت‌های دانشجویان پرستاری و کارهای علمی آنان دارد و همچنین نظر به ضرورت

سال و میانگین معدل تقریبی ترم گذشته $2/71 \pm 15/68$ بود. اکثر نمونه‌ها (۸۲/۱ درصد) از زبان فارسی برای کسب اطلاعات از طریق اینترنت استفاده می‌کردند. بیشتر نمونه‌ها (۶۲/۸ درصد) میزان تسلط خود به زبان انگلیسی را متوسط بیان کردند. ۴۲/۸ درصد نمونه‌های مورد مطالعه میزان مهارت خود را در استفاده از رایانه و اینترنت متوسط ارزیابی کرده بودند (جدول ۱).

جدول ۱- میزان آگاهی و مهارت نمونه‌ها در استفاده از رایانه و اینترنت

متغیر	خوب	متوسط	ضعیف
میزان آگاهی	۴۷/۶	۴۲/۸	۹/۶
میزان مهارت	۴۴/۸	۴۲/۸	۱۲/۴

درباره نحوه استفاده از سایت‌های عمومی و تخصصی در زمینه پزشکی و پرستاری ۵۳/۱ درصد نمونه‌ها بیان کردند که آگاهی و مهارت ندارند و نیاز به آموزش دارند. ۹۳/۸ درصد دانشجویان آموزش استفاده از رایانه و اینترنت و ۸۵/۵ درصد نیز آموزش استفاده از سایت‌های تخصصی پرستاری را ضروری می‌دانستند. راه‌های کسب مهارت در استفاده از رایانه و اینترنت توسط دانشجویان، طبق اظهار نظر خودشان به ترتیب اولویت شامل تجربه شخصی (۲۱/۹ درصد)، از طریق دوستان و همکلاسی‌ها (۲۱/۱ درصد)، کلاس‌های آموزشی (۲۰/۳ درصد)، وسایل کمک آموزشی (۲۰/۲ درصد) و مطالعه کتاب (۱۶/۵ درصد) بود.

۵۷/۶ درصد نمونه‌ها برای انجام کارهای علمی خود از سایت‌های اختصاصی و ۴۱/۷ درصد از سایت‌های عمومی استفاده می‌کردند. اکثراً (۵۱/۷ درصد) بیان داشتند که از موتور جستجوگر Google برای جستجو و کسب اطلاعات استفاده می‌کنند. در بین سایت تخصصی، سایت Pubmed بیشتر (۲۶/۹ درصد) مورد استفاده بود. اکثر نمونه مورد مطالعه میزان دسترسی خود را به رایانه زیاد (۴۴/۸ درصد) و به اینترنت متوسط (۴۷/۶ درصد) ارزیابی کردند و ذکر کردند که به طور متوسط ۲ تا ۳ بار در هفته از رایانه و اینترنت استفاده می‌کنند (۲۳/۴ درصد).

دلیل استفاده نمونه‌ها از رایانه به ترتیب اولویت شامل بازی و سرگرمی (۴۰/۷ درصد)، دیدن فیلم (۱۷/۲ درصد)، درست کردن پمفلت آموزشی (۱۶/۶ درصد)، انجام کارهای آماری (۱۱ درصد)، شنیدن موسیقی (۶/۹ درصد) و تایپ (۴/۱ درصد) بود و دلیل استفاده نمونه‌ها از اینترنت به ترتیب اولویت شامل گرفتن مقاله

استفاده از رایانه و اینترنت به عنوان منبع مهم اطلاعاتی، این مطالعه با هدف تعیین آگاهی، مهارت، دسترسی و میزان استفاده دانشجویان پرستاری از رایانه و اینترنت و تعیین برخی از عوامل مؤثر در استفاده از آنها انجام گرفت.

مواد و روش‌ها

این پژوهش از نوع توصیفی-همبستگی است که در سال ۱۳۹۱ انجام گرفته است. تعداد نمونه با توجه به مطالعه مشابه قبلی (سجادی و همکاران ۲۰۱۳) که میزان دسترسی به اینترنت در بین دانشجویان ۸۵/۴ درصد به دست آمده بود و در نظر گرفتن دقت ۶ درصد و سطح اطمینان ۹۵ درصد و با استفاده از فرمول تعیین اندازه نمونه برای برآورد نسبت، ۱۳۴ نفر به دست آمد که با توجه به شرایط مطالعه ۱۶۰ نفر انتخاب و در نهایت اطلاعات ۱۴۵ نمونه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نمونه‌های پژوهش از بین دانشجویان کارشناسی پرستاری دانشکده پرستاری مامایی شهید بهشتی که در زمان جمع‌آوری داده‌ها به تحصیل در این دانشکده مشغول بودند، به صورت تصادفی ساده انتخاب شدند. ابزار جمع‌آوری اطلاعات پرسشنامه «وضعیت استفاده از کامپیوتر و اینترنت» بود که در برگرفته ۲۵ سوال درباره مشخصات جمعیت‌شناختی نمونه‌ها و اطلاعات عمومی، میزان دسترسی و به کارگیری رایانه و اینترنت، دلایل و نوع استفاده از رایانه و اینترنت و عوامل تسهیل‌کننده و ممانعت‌کننده در استفاده از آنها بود. جهت بررسی روایی، این پرسش‌نامه در اختیار تعدادی از کارشناسان و اساتید محترم پرستاری و فناوری اطلاعات قرار گرفت و اعتبار محتوی بر اساس شاخص اعتبار محتوا والتس و باسل سنجیده شد. پایایی ابزار از طریق آزمون مجدد تعیین شد که ضریب همبستگی ۰/۸۷ محاسبه گردید. ملاحظات اخلاقی در مراحل مختلف این پژوهش رعایت شد؛ به طوری که پرسشنامه‌ها بی نام بودند، افراد برای شرکت در این مطالعه آزاد بودند و نمونه‌های مورد مطالعه در مورد ماهیت و اهمیت پژوهش توجیه شدند.

تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار آماری SPSS نسخه ۲۰ و با کمک آمار توصیفی و استنباطی (آزمون کای دو) انجام گردید. $p < 0/05$ به عنوان سطح معنی‌داری در نظر گرفته شد.

یافته‌ها

یافته‌ها نشان داد که ۳۲/۴ درصد نمونه‌ها (۴۷ نفر) مرد و ۶۷/۶ درصد (۹۸ نفر) زن بودند. میانگین سنی نمونه‌ها $1/47 \pm 20/77$

میزان استفاده متغیر	روزانه	هفتگی	ماهیهانه یا عدم استفاده	p-value
مهارت	خوب و عالی متوسط ضعیف	۳۸ (۵۸/۵) ۱۹ (۳۰/۶) ۵ (۲۷/۸)	۸ (۱۲/۳) ۷ (۱۱/۳) ۷ (۳۸/۹)	<۰/۰۰۱
جنس	مذکر مؤنث	۲۸ (۵۹/۶) ۳۴ (۳۴/۷)	۴ (۸/۵) ۱۸ (۱۸/۴)	۰/۰۱۵

نتایج نشان دارد بین میزان آگاهی و مهارت استفاده از اینترنت با میزان استفاده از آن همبستگی معنادار آماری وجود دارد. همچنین بین میزان استفاده از اینترنت با متغیر جنس همبستگی معنا دار آماری وجود داشت ولی در مورد سایر متغیرها همبستگی معنادار آماری مشاهده نشد (جدول ۴).

جدول ۴- همبستگی بین میزان آگاهی و مهارت با میزان استفاده از اینترنت

میزان استفاده متغیر	روزانه	هفتگی	ماهیهانه یا عدم استفاده	p-value
آگاهی	خوب و عالی متوسط ضعیف	۳۱ (۴۴/۹) ۱۷ (۲۷/۴) ۲ (۱۴/۳)	۸ (۱۱/۶) ۱۶ (۲۵/۸) ۸ (۵۷/۱)	۰/۰۰۲
مهارت	خوب و عالی متوسط ضعیف	۳۰ (۴۶/۲) ۱۶ (۲۵/۸) ۴ (۲۲/۲)	۸ (۱۲/۳) ۱۵ (۲۴/۲) ۹ (۵۰/۰)	۰/۰۰۳
جنس	مذکر مؤنث	۲۶ (۵۵/۳) ۲۴ (۲۴/۵)	۹ (۱۹/۱) ۲۳ (۲۳/۵)	۰/۰۰۱

بحث

نتایج حاصل از این مطالعه نشان داد نمونه‌های پژوهش میزان آگاهی و مهارت خود را در استفاده از رایانه و اینترنت در حد خوب بیان نمودند. دانشجویان پرستاری، میزان دسترسی خود را به رایانه، زیاد (۴۴/۸ درصد) و به اینترنت، متوسط (۴۷/۶ درصد) گزارش کردند. این یافته مغایر با مطالعه ملکی و همکاران می‌باشد که در آن، میزان دسترسی به رایانه ۹۲/۸ درصد و به اینترنت ۹۳/۴ درصد بود (ملکی و همکاران ۲۰۱۰). در مطالعه والمسل و همکاران در انگلستان، مشخص شد که میزان دسترسی به رایانه در دانشجویان دانشکده دندانپزشکی بیرمنگام ۷۴/۵ درصد و دسترسی به اینترنت ۷۲ درصد بوده

برای انجام تکالیف درسی (۶۶/۹ درصد)، خرید اینترنتی (۱۱/۷ درصد)، دانلود موزیک و فیلم (۶/۲ درصد)، دانلود نرم‌افزار (۵/۵ درصد)، بررسی اخبار (۳/۴ درصد)، چک ایمیل (۱/۴ درصد) بود. از دیدگاه نمونه‌های پژوهش، مهمترین ویژگی اینترنت که موجب استفاده از آن می‌شد، مطمئن بودن اطلاعات آن بود (۵۱/۷ درصد)، سایر موارد شامل دسترسی به اطلاعات به روز (۳۸/۶ درصد)، سهولت دستیابی به اطلاعات (۴/۱ درصد) و سرعت دستیابی به اطلاعات (۳/۴ درصد) بود. مهمترین عوامل تسهیل کننده و ممانعت کننده در استفاده از رایانه و اینترنت به ترتیب اولویت در جدول ۲ بیان شده است.

جدول ۲- عوامل تسهیل کننده و ممانعت کننده در به کارگیری رایانه و اینترنت توسط دانشجویان

عوامل تسهیل کننده	درصد	عوامل ممانعت کننده	درصد
احساس راحتی در حین کار با رایانه	۴۰/۸	کند بودن سرعت اینترنت	۲۷/۲
داشتن علاقه به استفاده از رایانه و اینترنت	۲۴/۴	عدم دسترسی به رایانه	۲۶/۶
داشتن مهارت رایانه‌ای و اینترنت	۲۳/۷	عدم آشنایی با پایگاه‌های اطلاعاتی	۱۵/۹
تسلط به زبان انگلیسی	۶/۳	عدم مهارت کافی در جستجوی اطلاعات	۱۲/۴
وجود نیروی متخصص در زمینه رایانه و اینترنت	۴/۸	عدم تسلط کافی به زبان انگلیسی	۱۰/۳
سایر موارد	۰	سایر موارد	۷/۶

آزمون کای دو نشان داد بین میزان آگاهی و مهارت دانشجویان در استفاده از رایانه با میزان استفاده از آن و همچنین بین میزان استفاده از رایانه با متغیر جنس همبستگی معنادار آماری وجود داشت ولی در مورد سایر متغیرها همبستگی معنادار آماری مشاهده نشد (جدول ۳).

جدول ۳- همبستگی بین میزان آگاهی و مهارت با میزان استفاده از رایانه

میزان استفاده متغیر	روزانه	هفتگی	ماهیهانه یا عدم استفاده	p-value
آگاهی	خوب و عالی متوسط ضعیف	۳۸ (۵۱/۸) ۲۱ (۳۳/۹) ۳ (۲۱/۴)	۸ (۱۱/۶) ۸ (۱۲/۹) ۶ (۴۲/۹)	۰/۰۰۳

اینترنت در محل جهت رفع اشکالات دانشجویان بود. این یافته همسو با مطالعه لایفیلد و همکاران می‌باشد که در آن پنج عامل اول تشویق کننده استفاده از فناوری اطلاعات را احساس راحتی کاربر در هنگام کار با رایانه، صرف وقت برای آموختن اینترنت، برخورداری از کمک فرد متخصص، دسترسی به همکارانی با اطلاعات و مهارت بالا، و دسترسی به مرکز رایانه مجهز به امکانات اینترنت نام برده اند (Layfieldk و همکاران ۱۹۹۹).

در مطالعه حاضر اکثر نمونه‌ها مهمترین عوامل ممانعت کننده در استفاده از اینترنت را به ترتیب کند بودن سرعت اینترنت، عدم دسترسی مناسب به رایانه و اینترنت، عدم آشنایی با پایگاه‌های اطلاعاتی، عدم مهارت کافی در جستجوی اطلاعات، عدم تسلط کافی به زبان انگلیسی ذکر کردند. در مطالعه موحد محمدی و ایروانی دانشجویان عواملی مانند کم بودن تعداد سیستم‌ها، زیاد بودن مدت انتظار، مقررات نامناسب، پایین بودن سرعت شبکه، عدم آشنایی و مهارت را عواملی مهم در عدم استفاده از اینترنت می‌دانستند (موحد محمدی و ایروانی ۲۰۰۲). در مطالعه توسلی و همکاران نیز مشخص شد ۴۵/۳ پزشکان نداشتن وقت، نداشتن دانش استفاده از کامپیوتر و ۳۷/۴ درصد آنان نداشتن امکانات سخت افزاری و مشکلات فنی شبکه و مخابراتی را موانع اصلی استفاده از اینترنت ذکر کردند (توسلی و همکاران ۲۰۰۲). در مطالعه ای که کالسمان و آکوستا انجام دادند، نداشتن وقت و تجهیزات کامپیوتری و در مطالعه آپلبی که در دانشگاه کانبرا در استرالیا انجام شد، نداشتن وقت به عنوان مانع اصلی استفاده از اینترنت اعلام شد (Applebee و همکاران ۲۰۰۰، Kalsman and Acosta 2000).

نتایج مطالعه حاضر نشان داد که بین میزان آگاهی و مهارت استفاده از رایانه و اینترنت با میزان استفاده از آن همبستگی معنادار آماری وجود دارد. ایسمان و دباج نیز در مطالعه خود نتیجه گرفتند که بین میزان آگاهی به اینترنت با نگرش مثبت در استفاده از اینترنت همبستگی معنادار آماری وجود دارد (Isman and Dabaj 2003). در مطالعه موحد محمدی و همکاران نیز میزان استفاده دانشجویان از اینترنت با میزان مهارت، میزان ساعات استفاده از رایانه، تسلط به زبان انگلیسی و داشتن رایانه شخصی ارتباط معنی‌داری داشت (موحد محمدی و ایروانی ۲۰۰۲).

در مطالعه حاضر مشخص شد که تفاوت معنادار آماری در میزان استفاده از رایانه و اینترنت در بین نمونه‌های مرد و زن وجود دارد. بطوری که میزان استفاده از اینترنت توسط دانشجویان مرد بیشتر از دانشجویان زن بود. نتایج مطالعه

است (Walmsley و همکاران ۲۰۰۳). به نظر می‌رسد در مطالعه حاضر دانشجویان پرستاری به میزان کمتری نسبت به دانشجویان دندانپزشکی در دو مطالعه ذکر شده از رایانه و اینترنت استفاده می‌کنند که نشان‌دهنده عدم دسترسی یا نیاز کمتر آنها است. میزان دسترسی به رایانه در مطالعه کومارو همکاران ۵۹/۹ درصد، ری و دی ۳۳/۸ درصد و در مطالعه ابطحی و فعلی ۳۳ درصد گزارش شده است که با مطالعه حاضر مشابه می‌باشد (Ray and Day ۱۹۹۸، ابطحی و فعلی ۲۰۰۸، Kumar و همکاران ۲۰۱۰).

میزان دسترسی به اینترنت در مطالعه والمسلی و همکاران ۷۲ درصد، رجب و باغین حدود ۷۲ درصد، یوریب و مارینو ۷۳/۵ گزارش شده است (Walmsley و همکاران ۲۰۰۳ و Rajab and Baqain ۲۰۰۵، Uribe and Mariño ۲۰۰۶). مطالعات ذکر شده بیانگر آن است که امروزه دسترسی به رایانه و اینترنت در اکثر جوامع زیاد است و به عنوان یکی از احتیاجات زندگی بخصوص در میان دانشجویان مطرح می‌باشد.

در مطالعه حاضر مشخص شد که اکثر نمونه‌ها از موتور جستجوگر گوگل استفاده می‌کنند. این یافته همسو با مطالعه اسکات و همکاران است که در آن بیشترین موتور جستجوگر استفاده شده، گوگل بوده است (Scott و همکاران ۲۰۰۸). در مطالعه ملکی و همکاران نیز اکثر نمونه‌ها بیان کرده بودند که بیشتر از سایت‌های یاهو و گوگل برای دسترسی به منابع خود استفاده می‌کنند (ملکی و همکاران ۲۰۱۰). به نظر می‌رسد امکانات و جذابیت زیاد سایت‌های مطرح گوگل و یاهو باعث استفاده بیشتر دانشجویان از آنها شده است.

بیشترین دلیل استفاده از اینترنت توسط دانشجویان در مطالعه حاضر، گرفتن مقاله برای انجام تکالیف درسی بود. اینترنت یکی از مهمترین ابزارهای دسترسی به اطلاعات در عصر حاضر به شمار می‌رود؛ این فناوری با گسترش سریع خود توانسته است علاوه بر کارهای شخصی در بعد آموزشی و پژوهشی نیز تحول ایجاد نماید و موجبات ارتقای سطح دانش و توانایی دانشجویان و دانشگاهیان از طریق دستیابی سریع و ارزان به منابع علمی و اطلاعاتی را فراهم آورد (موحد محمدی و ایروانی ۲۰۰۲).

در این پژوهش، نمونه‌ها معتقد بودند که مهمترین عوامل تسهیل کننده در استفاده از رایانه و اینترنت، به ترتیب اولویت، احساس راحتی در حین کار با رایانه، داشتن علاقه به استفاده از رایانه و اینترنت، داشتن مهارت رایانه‌ای و اینترنت، تسلط به زبان انگلیسی، و وجود نیروی متخصص در زمینه رایانه و

خود را به رایانه، زیاد و به اینترنت، متوسط گزارش کردند. اکثر نمونه مورد مطالعه به طور متوسط ۲ تا ۳ بار در هفته از رایانه و اینترنت استفاده می کردند. پیشنهاد می شود پژوهشگران حوزه پرستاری با انجام مطالعات مداخله ای به بهبود آگاهی و مهارت استفاده از رایانه و اینترنت در بین دانشجویان کمک کنند. همچنین به بررسی توانایی دانشجویان در جستجو مقالات علمی در سایت های تخصصی پرستاری بپردازند و با طراحی مدل هایی نقش عوامل تسهیل کننده و مانع کننده در جستجوی مقالات علمی را مورد بررسی قرار دهند.

تشکر و قدردانی: بدین وسیله نویسندگان مقاله سپاس و قدردانی خود را از معاونت محترم آموزش و تحصیلات تکمیلی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید بهشتی و همچنین رئیس دانشکده پرستاری و مامایی شهید بهشتی و تمامی دانشجویان شرکت کننده در این مطالعه، ابراز می دارند.

کامر و همکاران نشان داد دانشجویان پسر بیشتر از دانشجویان دختر برای کارهای عمومی و اهداف دندانپزشکی از اینترنت بهره می بردند (Kumar و همکاران ۲۰۱۰). تسای در پژوهش خود با عنوان «نگرش به اینترنت در دانشجویان و خودکارآمدی اینترنت» دریافت که دانشجویان پسر نسبت به دختر نگرش مثبت تری به اینترنت داشتند و همچنین احساس خودکارآمدی اینترنت در پسران بیشتر از دختران گزارش شد (Tsai 2004). نتایج مطالعه مختاری نوری و همکاران نشان داد بین جنس و نگرش مثبت به استفاده از اینترنت تفاوت معنادار آماری وجود دارد بطوری که مردان نگرش مثبت تری به استفاده از اینترنت داشتند (مختاری نوری و همکاران ۲۰۱۱).

نتیجه گیری

شرکت کنندگان در این پژوهش میزان آگاهی و مهارت خود را در استفاده از رایانه و اینترنت در حد خوب و میزان دسترسی

REFERENCES

- Abtahi S Feali M (2008)[Evaluation of skill and use of Information Technology and Internet among professors, postgraduate and undergraduate students in Mashhad Dental School in Iran in 2007-2008]. *Journal of Mashhad Dental School*. 32(4) 257-262. (Persian)
- Applebee A Clayton P Pascoe C Bruce H (2000) Australian academic use of the Internet: implications for university administrators. *Internet Research*. 10(2) 141-149.
- Isman A Dabaj F (2003) Attitudes of students towards Internet. World Conference on E-Learning in Corporate, Government, Healthcare, and Higher Education.
- Jacobs HL (2008) Information literacy and reflective pedagogical praxis. *The journal of Academic Librarianship*. 34(3) 256-262.
- Jetté SD Tribble SC Gagnon J Mathieu L (2010) Nursing students' perceptions of their resources toward the development of competencies in nursing informatics. *Nurse Education Today*. 30(8) 742-746.
- Kalsman MW Acosta DA (2000) Use of the Internet as a medical resource by rural physicians. *The Journal of the American Board of Family Practice*. 13(5) 349-352.
- Kumar ST Tadakamadla J Tibdewal H et al (2010) Internet usage among undergraduate dental students in India. *Revista Odonto Ciência*. 25(3) 261-265.
- Layfieldk Dk Radhakrishna, RB, & Scanlon, DC, (1999), An assessment of Pennsylvania secondary agriculture teachers, perceptions of and use Internet. *Journal of Southern Agriculture Education Research*. 50(1) 48-55.
- Maleki Z Goudarzi M Mohtashami L Faghihi B (2010) [Knowledge and attitudes of dental students and academic staffs towards internet usage in dental training in Shahid Beheshti University of Medical Sciences]. *Journal of Dental School Shahid Beheshti University of Medical Sciences*. 28(1) 40-47. (Persian).
- Mokhtari noori J Zahri S Yaghmaee F et al (2011)[Study of factors related to internet use with usage of internet by teachers according to Theory of Reasoned Action. *Iranian Journal of Nursing Research*. 5(19) 25-36.
- Movahed Mohammadi H Irvani H (2002) Patterns of internet use by students of the faculty of agriculture of Iran. *Iranian Journal of Agriculture Sceince*. 33(4) 717-727.

- Park H (2004) Factors that affect information technology adoption by teachers. Retrieved 2014, from <http://digitalcommons.unl.edu/dissertations/AAI3126960/>.
- Phillips R (2000) Handbook for Learning-centred Evaluation of Computer-facilitated Learning Projects in Higher Education. Retrieved 2014, from <http://cleo.murdoch.edu.au/evaluation/survey/itsurvey/html>.
- Rajab LD Baqain ZH (2005) Use of information and communication technology among dental students at the University of Jordan. *Journal of Dental Education*. 69(3) 387-398.
- Rastgoo A Naderi E Shariatmadari A Seifnaraghi M (2010) [The Impact of Internet Information Literacy Training on University Student's Problem]. *Quarterly Journal of New Approaches in Educational Administration*. 1(4) 1-22. (persian).
- Ray K Day J (1998) Student attitudes towards electronic information resources. *Information research*. 4(2) 4-2.
- Sajadi FS Shokoohi M Kakoei S Sheikhi F (2013)[Evaluation of skills and use of computer and internet among professors, postgraduate and undergraduate students in Kerman, Iran]. *Strides in Development of Medical Education*. 10(2) 47-55. (Persian).
- Scott SD Gilmour J Fielden J (2008) Nursing students and internet health information. *Nurse Education Today*. 28(8) 993-1001.
- Tavassoli, M, Lak Bala, P, & Zare, S, (2002), The use of internet and other sources among physicians in Hormozgan University of Medical Sciences for their professional updating, 2001. *Journal of Hormozgan University of Medical Sciences* 6(2), 37-33.
- Tsai CC (2004). Adolescents' perceptions toward the internet: A 4-T framework. *CyberPsychology & Behavior*. 7(4),458-463.
- Uribe, S, & Mariño, R, (2006), Internet and information technology use by dental students in Chile. *European Journal of Dental Education*. 10(3), 162-168.
- Walmsley A D White D A Eynon R Somerfield L (2003) The use of the Internet within a dental school. *European Journal of Dental Education*. 7(1) 27-33.
- Yaghoubi J Shamsai E (2004), Assessing effective factors in using Internet by faculty members of Agricultural College of Zanjan University, Iran. Proceedings of the 19th Annual Conference Dublin, Ireland,(2004, May).

Knowledge, skills, access and usage status of computers, internet and databases in nursing students and some of the related factors

Maryam Saeidi¹, Hadi Jafari manesh², Farideh Yaghmaei³, Mehdi Ranjbaran⁴, Laleh Godarzvand⁵, Gholamreza Hariri⁶, Masoumeh Imanzad⁷

1. Department of Nursing, Faculty of Nursing & Midwifery, Saveh University of Medical Sciences, Arak, Iran

2. Department of Nursing, Faculty of Nursing & Midwifery, Arak University of Medical Sciences, Arak, Iran

3. Associate Professor, Department of Nursing Zanzan Branch, Islamic Azad University, Zanzan, Iran.

4. Department of Epidemiology, Faculty of Health, Arak University of Medical Sciences, Arak, Iran

5. Gilan University of Medical Sciences, Rasht, Iran

6. Department of Nursing, Faculty of Nursing & Midwifery, Fasa University of Medical Sciences, Fasa, Iran

7. Faculty of Medicine, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran. Young Researchers and Elite Club, Shar-e-Qods Branch, Islamic Azad University, Shar-e-Qods, Iran

■ Corresponding author: Hadi Jafarimanesh; jafarimanesh@arakmu.ac.ir

Abstract

Background and aim. Today, medical and nursing education is moving from traditional into student-centered educational system. In this context, teaching and learning via computers and internet has been increasing in popularity. This study was aimed to determine the knowledge, skills, access and usage of computers, internet and databases in nursing students and some of the related factors.

Materials and Methods : This is a descriptive and correlation study. 145 undergraduate students were randomly selected from the nursing midwifery school. Data were collected by “status of computer and internet usage” questionnaire. Content validity and test-retest method were used for its validity and reliability respectively. Data were analyzed by SPSS version 20 and analytical - descriptive statistics.

Results: Nursing students expressed their knowledge and skills of computers and internet usage in the good level. Also, their access to computers and internet were “high” (44. 8%) and “moderate” (47. 6 %) respectively. The most important factors of facilitating and inhibiting usage of computers and internet were “Easy using of computer” and “Slow speed of internet” respectively. The knowledge and skills of computers and internet usage was correlated with their usage.

Conclusions: The results of this study highlights needs of computers and internet learning for nurses. This should be consider by health planners and policy makers.

Keywords: Computers, Internet, Databases, Nursing Students